

2. februar 2026

EM2025 del 2: 2026/185

Redegørelse for Rigets tilstand

(Formand for Naalakkersuisut)

Først og fremmest tak til Naalakkersuisut for jeres bemærkninger og forklaringer på vegne af Siumut.

Vi befinder os i øjeblikket i en periode i vores nyere nationale historie, hvor vi står over for helt ekstraordinære og alvorlige begivenheder. Det skyldes, at verdens mægtigste lands leder i øjeblikket udviser en adfærd og fremfører budskaber, som vi på ingen måde kan acceptere, og som vi heller ikke er vant til. Den måde, hvorpå han handler over for os og andre ligesindede nationer med sine ord og handlinger, udspiller sig nu, og i det står vores land centralt.

Fra Siumut vurderer vi, at USA's leder agerer på en måde, der fremstår som om, han alene er motiveret af historisk selviscenesættelse og et ønske om at skrive sig ind som en førerskikkelse i sit lands historie – og det må betegnes som dybt problematisk og alvorligt over for os.

Vi grønlandere sætter højt de værdier, der handler om demokratisk deltagelse (folkets suverænitet), samarbejde mellem suveræne nationer og respekt for menneskerettigheder. Den måde, den amerikanske leder aktuelt ignorerer disse principper på og i stedet forfølger sine egne interesser, er tydelige beviser på, hvad der foregår. Derfor er vi ikke det mindste overraskede over, at mange af vores medborgere - og ikke kun grønlandere – nu føler bekymring og frygt over, at folkeretten globalt er ved at blive undergravet.

Vi siger dog tak for, at vi står sammen, og at vi - uanset hvilket pres vi måtte blive udsat for - ikke vil lade os lokke af økonomisk magt og strategiske interesser.

Fra Siumut tager vi fuldstændig afstand fra alle former for skjulte dagsordener, selvhævdelse og dobbeltspil på vegne af vores land. Vi vælger at arbejde åbent og ad de rette veje - og det står vi fast på.

Grønland har endnu ikke fuld kompetence over udenrigs- og forsvarspolitikken, men landet har en tydelig stemme og udøver reel indflydelse.

I Siumut undrer vi os meget over, at nogle af vores landsmænd igen er begyndt at tro, at vi kan føre en samtale om statsdannelse i samarbejde med USA. Det er helt urealistisk. Hvis man undersøger de rettigheder, som andre lande under amerikansk indflydelse har haft, vil man forstå, hvor omfattende begrænsningerne har været.

Siumut blev grundlagt som et politisk parti i 1977 af mennesker, der ikke bare handlede ud fra tilfældigheder, men som fulgte folkets vilje. Vi blev dannet, fordi vi ikke kunne acceptere den ulige behandling og ønskede, at Grønland selv skulle tage ansvaret for sit eget land og sin fremtid.

Resultatet af dette arbejde blev, at vi - med Siumut i spidsen - indførte Hjemmestyret i 1979 og senere Selvstyret i 2009, igen under Siumuts ledelse.

Siumut forsvarer de muligheder, som Selvstyreloven giver os. Det skal ikke kunne betvivles, at vi forsvarer vores rettigheder. Vi accepterer heller ikke på nogen måde, at samarbejdet med danskerne betyder evig underkastelse - det afviser vi kategorisk.

Siumut har i årevis politisk gjort det klart, at klimaændringerne vil føre til øget interesse for Arktis. Befolkningen i vores land kender deres land og har i lang tid sagt, at ændringerne i dyrelivets bevægelser, isens dannelse og den øgede nedbrydning af isen har stor betydning. Forskere er siden begyndt at forstå dette, og ifølge videnskaben vil Arktis være isfrit om sommeren om 20 år, hvis den nuværende opvarmning fortsætter.

Det betyder, at verdens fragttrafik til søs i stigende grad vil passere gennem Arktis - ad den såkaldte Northern Sea Route - og ikke længere via Suez-kanalen.

Det vil få stor indvirkning på miljøet, på udnyttelsen af vores havområder og på vores havpattedyr og de ressourcer, vi lever af. Isens forsvinden betyder også, at interessen for ikke-levende ressourcer stiger, fordi de bliver lettere tilgængelige, og fordi de globalt bliver stadig mere knappe. Det vil medføre øget fokus på Grønland.

Det mest bekymrende er dog Ruslands udbygning i deres arktiske områder. De ejer nu store isbrydere og har udvidet deres militære baser betydeligt. Deres nærmeste base ligger nu kun 1000 kilometer fra Pituffik, hvilket bekymrer amerikanerne forsvarsmæssigt. NATO-landene har heller ikke ignoreret dette. Det er netop derfor, der i de senere år er investeret massivt i forsvarsmæssige tiltag i Arktis. Rusland er USA's største militære og sikkerhedspolitiske modstander, og deres magtposition kan true stabiliteten. Derfor frygtes Rusland i USA.

Kina arbejder intenst for at få en position i Arktis, investerer massivt og forsøger at indgå samarbejder. Det skyldes, at Kina i dag har en dominerende position globalt i forhold til sjældne jordarter. Hvis Grønlands ressourcer begynder at blive udnyttet, kan Kina miste denne dominans, og derfor vil de øge deres indflydelse. Kina er USA's største økonomiske rival, og begge stater er økonomiske stormagter, der udgør en trussel mod hinandens magtposition. Derfor frygter USA også Kina.

Mellem stormagterne står vores land som et centralt punkt. Forsvarsmæssigt har vi en central placering. Råstofmæssigt er vi et globalt omdrejningspunkt. I forhold til fremtidens sejlruiter er vi centralt placeret.

Arktis har en ekstremt vigtig position, og Siumut vurderer, at kampen for ejerskab og udnyttelse vil tiltage, netop af de ovennævnte grunde.

Kampen om ejerskab af Arktis er allerede intensiveret. I 2004 indgav Danmark på vegne af rigsfællesskabet en sag til FN's Havretskommission (United Nations Law of the Sea), hvor man dokumenterede Grønlands tilknytning til havbunden i Arktis.

Hvorfor ønsker vi ejerskab over Arktis? Fordi havbundens tilknytning og betydning er central for fremtidige generationer, både økonomisk og politisk - og for vores suverænitet. Det handler om nye fiskeriområder, nye ressourcer, forberedelse på statsdannelse, respekt for grænser og beskyttelse af vores arktiske identitet mod fremmede magter, som ønsker at tage kontrol over vores miljø. Der er mange gode og grundlæggende grunde.

Men dette kan i fremtiden føre til udfordringer, for store dele af vores krav overlapper med Rusland. Derfor skal vi fortsat arbejde med dokumentation i samarbejde med de lande, som deler vores interesser.

Med isens smeltning i det nordlige Arktis, er der opstået behov for aftaler om nye sejlruiter og anvendelse af ressourcer. En sådan aftale, som Siumut har været med til at lede, er Ilulissat-erklæringen fra oktober 2018. Det er en international aftale om fiskeri i Arktis, officielt kaldet "Arktis Højsøfiskeriaftale", indgået mellem kystlandene: USA, Canada, Rusland, Norge, Kongeriget Danmark (inkl. Grønland, Færøerne og Danmark), Kina, Japan, EU, Sydkorea og Island.

I 2008 samlede Naalakkersuisut - ledet af Siumut - de fem arktiske kystnationer (Arctic Five) i Ilulissat: USA, Rusland, Canada, Norge og Danmark/Grønland. Her blev det aftalt, at Arktis skulle være et område uden militær oprustning, og at FN's havrettskommission skulle respekteres. Senere besluttede Arktisk Råd, at der ikke måtte fiskes i det centrale Arktis, før fiskebestandene var dokumenteret og kvoter fastlagt.

Men verden har ændret sig markant siden 2008. Oprustningen fortsætter. En ny, aggressiv kamp om Arktis har taget fart. Desværre må vi forvente, at dette ikke vil aftage – heller ikke, hvis den nuværende amerikanske leder skiftes ud. Vi forventer blot nye stemmer og nye metoder.

Derfor mener Siumut, at det står klart:

Vores land er fundamentet. At stå centralt er fundamentet. Vores fremtid er fundamentet. Vores børn er fundamentet. Vores liv er fundamentet. Vores sikkerhed er fundamentet. Vores indflydelse er fundamentet. Vores mulighed for at få indflydelse er fundamentet. Vores identitet er fundamentet.

Vi må tage udgangspunkt i vores fundamenter.

I 2008 gav folket os ét klart mandat ved afstemningen om Selvstyret: Vi skal arbejde hen imod statsdannelse.

Et tydeligt mandat: At vi skal gøre Grønland til en selvstændig stat. Det er vores opgave.

Siumut vil arbejde seriøst mod dette mål. Derfor har vi krævet, at der skal udarbejdes en forfatning. For i en selvstændig stat er en grundlov uundværlig.

Det er afgørende, at befolkningen føler ejerskab over dette arbejde. Statsdannelse er ikke blot ord. Det er ikke kun politik. Det er en national vision - noget, vi ønsker, noget, vi vil tage del i, noget, vi vil stræbe efter - og som skal sikre vores identitet og markere vores vilje som et arktisk folk, der aldrig giver op.

Vi vil genoprette den frihed, der blev undermineret af kolonitiden - og opnå fuld frihed gennem engagement, kloge handlinger og samarbejde.

På grund af stormagternes interesser oplever vi i rigsfællesskabet en stor grad af beskyttelse. Det giver tryghed, at vores land beskyttes i internationalt samarbejde, hvor diplomati og de rette veje bruges som vigtigste redskab i stedet for våben. At vi samarbejder med en stat, betyder ikke, at vi ønsker at forblive underlagt den. Det er på ingen måde tilfældet. Vi arbejder hen imod selvstændighed - og det sker uden tvang og pres. Det er Siumuts ånd og princip. Sådan vil det være, indtil den dag, hvor Grønland proklameres som en selvstændig stat. Så klart er det.

Fordi vi nu har en central rolle i verden, er det vigtigt, at vi bevarer denne rolle. Vores samarbejdspartnere ønsker at åbne repræsentationer i Grønland - fordi de vil tættere på os. De ønsker samarbejde. Det er

vigtigt, at vi har tætte relationer med vores partnere - ikke fordi vi vil styres af dem, men fordi Grønland har behov for tætte, tillidsfulde partnerskaber.

I den forbindelse mener Siumut, at NATO bør åbne en repræsentation i Grønland, så vi har direkte kontakt med vores allierede. Det er ikke en midlertidig idé - men nødvendigt for sikkerhed og tæt samarbejde i de kommende år.

Vi har nu en udenrigs-, sikkerheds- og forsvarsstrategi, som gælder for en årrække. Det er vigtigt, at vi løbende opdaterer den.

Fordi stormagternes kamp om Arktis går hurtigt, må også vores strategi tilpasses hurtigt. Det mener vi i Siumut.

Grønland skal nu kræve, at forsvarsaftalen mellem Danmark og USA fra 1951 vurderes grundigt, åbnes, ændres og at Grønland indgår som en reel part.

Alle aftaler, der har indflydelse på Grønland, skal godkendes af Grønland.

Ifølge Selvstyreloven er det befolkningen, der ejer landet - derfor skal alle beslutninger om anvendelsen af vores land, hav og lufterum godkendes af folket. Det skal andre lande - også vores rigsfæller og partnere - forstå og respektere.

Fra Siumut ser vi frem til en dyb og bred debat med dette som udgangspunkt.

Tak .

Erik Jensen, Siumut